

Ideea poate să pară o enormitate, totuși cred că la cinematograful mergem să căutăm *desăvîrșirea*. Îndrăznim, pentru că avem certitudinea că aspirația noastră naivă, contrazisă fiind, va rămîne secretă. Nimeni nu poate tulbura această comunicare simplă și cu totul personală. E ca într-un confesional: singuri, cu filmul. Sîntem liberi să mergem cît de departe în marea aventură, avem dreptul să ne înșelăm, să greșim, să hoinărim cu propria noastră fantezie — totul ne aparține și se întîmplă în vis.

E o stare cu totul specială aceasta în care ne instalăm, receptivi la maximum, cu toți porii deschîși, dar avînd asupra noastră, în același timp, un fel de antidot, o „poliță de asigurare“ spirituală — conștiința distanței protectoare. *Desăvîrșirea* e intangibilă. Totuși — la cinema — ea *există*: putem intra în relații cu ea, putem comunica familiar, putem spera să ne iradieze... Nu, nu e dorință de evadare din real — deși pare, deși nouă înșine ni se pare cîteodată așa; e nevoie, absolut normală, de a ne impregna, de a ne contamina viața cu frumusețe.

Cinematograful deține marea taină: el știe că sfera incandescentă nu poate fi închisă într-un singur film (n-am văzut și

mica

desăvîrșire

n-am auzit niciodată de vreun film care să vrea Totul), ci o risipește generos, fărîmițînd-o fără teamă. Nicăieri nu e însă urmărită cu atîta tenacitate, cu atîtea mijloace concrete, împresurată și cucerită — fărîmă cu fărîmă.

Ca să-și exercite fascinația, orice film trebuie să conțină un asemenea grăunte prețios, cît de mic. Chiar și Angelicile, care exasperează orice ființă rațională, au izbutit să-și cucerească dreptul la existență prin făptura unei femei irezistibile. În schimb, un spectator tînăr și sportiv, pasionat al peliculelor de aventuri de orice tip, de la western la policier, îmi povestea că a avut surpriza să se vadă plecînd, împreună cu alții, în toilul proiectiei, de la falsul Winettou numit *Lupii albi* — cu toate că nu erau mai puține împușcături și bătăi decît își imaginase și n-ar fi pretins altceva decît să fie respectată, onest, rețeta. Există un fel de perfecțiune și în această materie.

Considerat așa, filmul nu mai apare ca un savant dozaj de story, artă actoricească, montare, suspense, neprevăzut etc., ci ca o impresie unică și strălucitoare. Ea poate

poarte un nume sau altul; la întîmplare, spicuiesc din memorie: spectatorii au iubit filmele lui Lelouch (abhorate de esteți, pentru că n-au văzut în ele decît pojghița sclipitor colorată ce învăluia totul), pentru *calitatea sentimentului*; dimpotrivă, în *Fericirea* Agnesei Varda era perfectă tocmai anularea oricărei sensibilizări la emoție, cruzimea elegantă, surîzătoare, cu care omul se accepta ca ființă exclusiv naturală, non-etică. Chiar și filmările de natură, prin ele însele neutre, pot dăruii impresia fulgerătoare de nemaiîntîlnită bucurie: așa era *Hatari*. Iar *My fair lady*, chiar îndulcit cu un happy-end à l'americană, îți inunda sufletul cu o asemenea frumusețe cromatică și rafinament al liniei încît îți se tăia răsufierea. N-are importanță cît de mică, cît de secundară este ținta aleasă: totul e să fie atinsă. Atunci avem senzația miraculoasă că am atins adevărul însuși, cu mîna.

Purtătorul autorizat al stării de grație, marele atu al cinematografului, rămîne chipul omenesc, personalitatea. Filmul alege și cerne, din milioane de ființe, pe cea capabilă să exprime, în gradul cel mai înalt, acel adevăr căutat, să sugereze, dincolo de cuvinte, de rol, de mesajul operei, ceva ce nu poate fi numit, dar declanșează în noi ecoul. Vitalitatea se numea Shirley Mc Laine. Intransigența se numea Paul Scofield. Alabastra flacăra a spiritului mîndru și liber se numea Peter O'Toole. Fiecare este o lume, incomparabilă, „fără echivalent“. Artă de a descoperi asemenea lumi și a ni le deschide este monopolul cinematografului; dacă teatrul ar îndrăzni s-o facă, n-am avea în față un om ca și noi, ci un monstru sacru.

Ne ducem cu toții în pelerinaj la această Meccă, să căpătăm o fărîmă de perfecțiune. În luna octombrie am avut dreptul la una singură; am găsit-o ascunsă în *Corabia nebunilor* și avea chipul ascetic, palid, suferind, al lui Oscar Werner, pe cel amar, lovit, neînfrînt, al Simonei Signoret — al legăturii lor, atît de profund și dureros curate, încît ar fi fost capabilă să justifice întreaga omenire, în clipele supremei judecăți.

...Se duc la Mecca și creatorii de teatru. Îi întîlnim des, sînt spectatori asidui, avizați, inteligenți. Dar, dacă nu cumva vin dintr-un interes profesional concret și grăbit, pentru a căuta o inspirație, o rezolvare (s-a văzut și cazul unui remake după film), atunci sînt simpli spectatori, veniți să se destîndă, să-și schimbe gîndurile. Oare n-ar putea ei să deschidă această taină și să aducă în arta lor — oricît de modestă i-ar fi la un moment dat platforma de angajare — această știință, această putere, acest har de a cuceri, nu absolutul — teatrul e bolnav de absolut —, ci mica desăvîrșire, cu senzația ei de adevăr?